

Валуєва І.Я.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології
(Херсонський державний університет)

Підготовка майбутніх фахівців початкової школи до роботи з використанням елементів професійно-орієнтованого читання

Читання, яке традиційно розуміється як процес витягу інформації із друкованих чи рукописних знаків, залишається найважливішим видом мовленнєвої діяльності людини, і тому, в методиці викладання іноземних мов приділяється читанню особлива увага.

Мета статті – дати принципове обґрунтування когнітивно-комунікативному підходу під час навчання професійно-орієнтованого читання на немовних спеціальностях.

Актуальність теми зумовлена сучасними потребами в інформаційному обміні англійською мовою через Інтернет; розвитком лінгводидактики як науки і появою нових підходів, що зміщують акцент із метою навчання іноземної мови з загальноосвітніх, розвиваючих, виховних на більш прагматичні і соціально-значимі для сучасного мобільного суспільства; особистою зацікавленістю майбутніх фахівців в оволодінні іноземною мовою як засобом навчання, що забезпечує безперервність освіти і самоосвіти для досягнення життєвого успіху в новій державі.

Варто зазначити і додати до цього відсутність узагальнюючих досліджень щодо навчання іншомовного читання на когнітивно-комунікативній основі. Хоча особлива роль читання як виду мовленнєвої діяльності в оволодінні іноземною мовою загальноновизнана, слід визначити такі переваги читання як стійкість і тривалість збереження здобутих навичок і умінь на відміну від продуктивних видів мовленнєвої діяльності, свобода вибору текстів для читача завдяки Інтернету, незалежність тих, кого навчають, від носіїв мови.

Успіх навчання іншомовного читання може бути досягнутий через втілення в життя основних принципів когнітивно-комунікативного підходу: інтерактивна взаємодія студента-читача з автентичним текстом, подолання інформаційного розриву між інформативними основами читача й автора тексту, особистісне залучення читача в контекст, застосування автентичних матеріалів у навчальному читанні, активне оволодіння базовою термінологією на кожному навчальному занятті, використання читачем текстової інформації в подальшій професійній діяльності.

Навчити читати англійською мовою означає – створити передумови для розширення та поповнення загальної освіти, та надати можливість кожному спеціалісту своєчасно отримувати нову інформацію. Формування особистості та професійних якостей учителя англійської мови початкових класів є предметом вивчення багатьох теоретиків і практиків педагогіки. Однією з якостей майбутнього вчителя англійської мови є його методична компетентність.

Необхідність розгляду проблеми навчання читання іноземною мовою в початковій школі продиктована сучасною тенденцією залучення молодших школярів до вивчення англійської мови. Ця тенденція, зокрема, відображена в концепції підготовки спеціаліста з правом викладання іноземної мови дітям раннього віку. Учитель англійської мови початкової школи покликаний вирішувати завдання, пов'язані з мотивацією вивчення молодшими школярами англійської мови, комунікацією англійською мовою, розвитком психічних пізнавальних процесів та емоційно-вольових якостей особистості учня, формуванням навчальної діяльності в оволодінні англійською мовою. Для вирішення цих завдань учителю необхідні базові знання та вміння про англійську мову і методику її навчання.

Мотивацією щодо вивчення англійської мови служить професійна потреба студента стати висококваліфікованим фахівцем з умінням спілкуватися іноземною мовою та здобувати інформацію з новітньої англійської літератури

за фахом. Тому однією з особливостей оволодіння англійською мовою у закладах вищої освіти є його професійно-орієнтований характер. Навчання читання припускає виконання студентами системи навчальних дій, що поступово ускладнюються, завдяки чому здійснюється перехід від недиференційованого до диференційованого читання, а від нього до читання з різними задачами. У залежності від характеру задач, що розв'язуються у конкретній навчальній ситуації, розрізняють ознайомлювальне, переглядове і вивчаюче (поглиблене) читання.

Професійна спрямованість у навчанні читання виражається головним чином, у тематичній орієнтації текстів на спеціальність студентів, а також у послідовному (поетапному) розширенні області використання студентами отриманої при читанні інформації зі своєї спеціальності. Усі види мовленнєвої діяльності (МД) зв'язані між собою, однак важливо для успіху навчання враховувати специфіку кожного виду. Читання, яке традиційно розуміється як процес витягу інформації із друкованих чи рукописних знаків, залишається найважливішим видом МД людини, тому в методиці викладання іноземних мов приділяється читанню особлива увага. Як вид МД, читання стало предметом вивчення порівняно недавно, однак дослідження процесів протікання читання має свою вікову історію. Суто теоретичний характер носить розходження у двох визначених процесах гіпотетичної моделі читання: 1) сприйняття друкованого тексту і 2) осмислення сприйнятої інформації, іншими словами, перцептивну і смислову переробку інформації [1;16].

За поширенням, важливістю та доступністю читання іноземною мовою займає особливе місце серед інших видів МД. Загальновідомо, що сформоване в студентів вміння читати – найбільш довготривале і стійке, на відміну від інших видів МД. Так, писемні тексти англійською мовою легко доступні, що дозволяє розвивати вміння читання англійською мовою і після навчання у ВНЗ, незалежно від сформованих життєвих обставин молодого фахівця. До переваг читання, як виду МД можна віднести і свободу вибору автентичних текстів завдяки Інтернету, що досить привабливо для його користувачів. Вважається,

що приблизно 70% спеціалістів-нефілологів користуються з усіх видів МД, яким навчалися у вищій школі, саме читанням [3].

Професійно-орієнтоване читання – є складною мовленнєвою діяльністю, обумовленою професійними інформаційними можливостями і потребами, які представляють собою специфічну форму активного вербального писемного спілкування-діалогу, основними цілями якого є орієнтація і пошук, прийом, присвоєння і наступне цільове застосування накопиченого досвіду в професійних галузях знань [2;18].

Метою професійно-орієнтованого читання є обробка інформації з установкою на її подальше використання в інтересах читача; процес такого читання носить творчий характер, тобто відбувається діалог читача з автором, як у плані тексту, так і в плані оцінки одержуваної інформації відповідно до очікувань і прогнозу читача [1]. Існують три сучасних напрямки в навчанні професійних мов і такого виду МД як читання: 1) підхід, у якому центром навчання є той, кого навчають; 2) підхід, заснований на жанрових особливостях мови; 3) підхід, орієнтований на використання комп'ютерів [1].

Саме технологічний підхід є досить перспективним і вважається, що він буде ведучим у навчанні в ХХІ столітті. Даний напрямок передбачає формування студентами портфоліо (переклади, тести, вправи, анотації, доповіді і т.д. за період навчання у ВНЗ). Під час роботи студентів над портфоліо з професійно-орієнтованого навчання відбувається накопичення матеріалів із газет, журналів, ділових листів, резюме, анотацій, інформаційних повідомлень з його спеціальності, знайдених ними за завданнями викладача в Інтернеті.

Таким чином, слід зазначити, що практика викладання англійської мови у закладах вищої освіти приділяє особливу увагу навчанню професійно-орієнтованого читання на немовних спеціальностях і зв'язує майбутнє в розвитку технологічного підходу з взаємодією традиційних засобів навчання.

Список використаних джерел та літератури

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному вчз : Монографія. – К.: Фірма „ІНКОС”, 2005. – 315с.
2. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе. – М.: Высшая школа, 1987. – 207с.
3. Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально-ориентированному иноязычному чтению в вузе. – Свердловск: Изд-во Уральского университета , 1988. – 232с.